

Zane, Bernardo (1450-1517)

Oratio reuerendissimi. D. archiepiscopi Spalatensis habita in prima sessione Lateranensis Concilii. - [S.l.] : [s.n.], [s.d.] (Romae : impressa in vico Pellegrini per Iacobum Mazocchium, 1512. Die. 6. mensis Nouembris). - [12] c. ; 4°. - Il nome dell'A. si legge a c. [4]r. - Pref. di Thomas Niger. - Rom. - Segn.: [A]4 B-C4. - Front. in cornice xil. - Iniziale xil.

(IT-MiFBE)BEIC3_V00109-9

The digital reproduction of this work is licensed under a [Creative Commons Attribution - NonCommercial - NoDerivs 3.0 Unported License](#). Permissions beyond the scope of this license may be available at customer.service@beic.it.

La riproduzione digitale di quest'opera è distribuita con la licenza [Creative Commons - Attribuzione - Non commerciale - Non opere derivate 3.0 Unported](#). Permessi oltre lo scopo di questa licenza possono essere richiesti a customer.service@beic.it.

fundam super

mun dam et

ni ab omni

namensis ue stria

uob spiritum no

8. **D**eus in te

mine

non

dar

m

off.

cō.

Ab oculis me

A. C. S.
OPUSCOLI
T. CLV.

MISCELLANEA

T. 195.

H. 21

Misc. 4° Tomo 995

1. Bulla Julii II. ultima Convocationis Cardinalium adrentium et Proclatorum Galliae nationis ad celebrationem Concilii Lateranensis cum declaratione nullitatis gestorum per Conciliabulum Pisanum. Id. Apr. 1512
2. Bulla eiusdem Julii II. secundae sessionis Concilii Lateranensis, qua reprobatur Conciliabulum Pisanum. 12. Maii 1512.
3. Bulla tertiae sessionis eiusdem Concilii III. Non. Decemb. 1512.
4. Bulla quartae sessionis eiusdem Concilii IV. Id. Decemb. 1512
5. Litterae clau. monor. Ludovici XI. Francorum Regis 27. Nov. 1461.
super abrogatione pragmatice sanctionis in 1. 4. sessione lectae
6. Bulla interdicti generalis in Regno Franciae et translationis
nundinarum ex Lugd. ad Civit. Leberensem. 13. Augusti 1512.
7. Bulla monitorii et declarationis contra Proclatos Gallicos, qui
intervenierunt ad Pisanum Conciliabulum cum sciamini
III. Non. Decemb. 1511.
8. Oratio prima Synodi Lateranensis habita per Egidium Viterbo.
Sigerum Augustinianum Ordinis generalem V. Non. Jun. 1512.
9. Oratio Archiepiscopi Spalatensis habita in prima sessione
Lateranensis Concilii. 6. Nov. 1512
10. Oratio Thomae de Vio in secunda sessione habita XVII. Cal. Jun. 1512
11. Oratio Christophori Savelli in quarta sessione. IV. Id. Decemb. 1512.
12. Thomae de Vio Tractatus de auctoritate Papae et Concilii, sive
Ecclesiae comparata. Romae 1511. 4.
13. Thomae de Vio = apologia eius de Tractatu. Romae 1513. 4.
14. Bulla indinationis generalis Concilii Lateranensis XV. cal. Aug. 1511.

15. Regulae, ordinationes et constitutiones Cancellariae Julii
II. Pontificis scriptae et correptae in Cancell. A. Julia. Floren-
tiae 1503. 4to
16. Monitorium contra hereticos v. cal. Maii 1509 in 4to
17. Epistola Regis Portugalliae ad Julium II. de victoria contra
infideles habita xxv. Septem. 1507. in 4to
18. Oratio Bernardini Carraial de eligendo summo Pon-
tifici habita 6. Augusti 1492. in 4to (112. A. 3)
19. Oratio Fr. Nariani de Sexararo ad Innocentium P.
ch. XIV. cal. Jan. 1487. in 4to (112. A. 4)
20. Philippici Decii Consilium de Concilio Pisano, in 4to (112. A. 5)
21. Bulla Sixti IV. de hospitalibus 1477. 4to. (112. A. 6)

ORATIO REVE
rendissimi .D. Archie-
piscopi Spalatensis
habita in Prima
Sessione Late-
rancn. Con-
cili.

GRATIA REX

Henricus D. Archie

habitu in Prins

Schone Lare

transit

Thomas Niger Canonicus Archipresbiter
 & Vicarius Spalatenus. Doctissimo & in-
 tegerrimo .M. Marulo nobili Spalatenus.
 S. S. Cum Urbem Romam sanctorumque Reliquias
 ex uoto inuisere statuisssem, eo tunc temporis euoca-
 tum ad Concilium Lateranensem. Bernardum Zan-
 Archipresulem nostrum Spalat. ope precium ui-
 sum est comitari/quo cum longo post liminio tan-
 dem peruenissem/peragratiss omnibus pene sancto-
 rum sacellis/eorumque sacris Reliquiis ex Christia-
 norum instituto adoratis/contigit interfuisse Ora-
 tionem ab eodem Archipresule nostro luculentissime
 peroratae coram Max. Pont. Iulio. II. ceterisque Patri-
 bus ex industria in Lateranensem ecclesie synodo ad id
 in prima sessione congregatis: Quam quidem Ora-
 tionem .M. Marule amicorum/doctorumque uiro-
 rum rarissime ad te precipue mittere uisum est/ut cui tu
 in illo tuo preclaro opere de imitatione Christi eru-
 ditionis/atque ingenii laudem tribuisti singularem/
 dignumque censuisti cui ipsum opus precipue dedi-
 cares: eius nunc non minus comendes erga Remp.
 Christianam studium/atque curam: cum perspexeris
 qualibus ipse argumentis/quantum animi/uerborumque
 concitatione totus in eo sit/ut bella inter Christia-
 nos Principes exorta sedent/ut unusquisque suis li-
 mitibus contineatur: ut heresis scismataque extirpen-
 tur: ut pax reddatur ecclesiae: ut tandem aduersus

cōmunes fidelium persecutores Turcas cōia xpia-
norum arma sumantur. Talia tu cū legeris/putabis
illū non in auditorio/ac frequenti cōsensu celeberrimorum uitorum uerba facere: sed in acie totum uersari/ arma tractare/ buccina militari concrepare tam accer est in dicēdo / tā uehemens in exortādo tā efficax ī suadendo/ sed omissa actione/pronū-
tiationem uehementiamq; uerborū Demosthenis/ Aeschinīsq; sua uerba trutinātium crederes: quod nequaquā auderem adstruere/ nisi & orōni prius perorātē/ q̄ pene demādatē ipse interfuissem: & ab oī-
bus fere/ qui interfuere/ comendatissimam cognouissem: Nam & tunc totius pene sacratissimi Theatri applausu est excepta: & postea oīum (qui eam legerunt) seu audierunt rotundo ore celebrata/ ac Doctissimi cuiusq; sententia cōmendata: magisq; eius eloquii uenustatē/uehementiāq; admirantur/
Qui Philosophiē insup & Theologiē peritissimū eū esse nō ignorant: Rarū .n. est ut quis ad tā ingenuas/tantēq; difficultatis artes/etiā Rhetoricem examussim adiecerit illius ēt nō in ultimis Archi-
psulis nrī laudibus cōputandū censeo/ut qui in ecclesia sua Metropolitana in prēdicatione/annuntiationeq; diuini uerbi/per totā pene Quadragesimā indefesso gradu/ac ueluti quodā cōtinuato uirtutū pariete/a nullius ordinis/ religionisq; professore se passus est supari: in orando etiā eisdem p̄fessoribus

72
preferri merito & debuit/ & meruit: cū prelatorum
non monachorū id precipue sit muneris: sed qbus
mores quoq; hoīs sicut nobis liquido innotescunt
nihil in eo desiderari aiūt uel quod ad eruditionē
uel quod ad uitā pertineat: Idem te de ipso iā pridē
sentire nō dubito: eo etiā magis in eo tāras fortunę
dotes mirandas censeo/ q & nobilitate p̄cipua splē
descens/ & opibus nō inmodicis polēs / in gremio
luxuriantis fortunę moliter educatus/ litteras non
est aspernatus: nec eruditos/ eruditorūq; cōsuetudi
nem fastidienter illulit: nā bona mēs bonaq; fortu
na rarenter copulantur: Quotus .n. qsq; ex globo
nobiliū eloquentię studet: quotus qsq; aut erudi
tus est aut eruditōis assertor: ecōtrario cōplusculos
uideas (de nobilibus opulentioribusq; loquor) q
ubi occeperint adolescenturire/ se totos dedant de
dicentq; belluinis uoluptatibus/ qbus litteratoriū
gymnasiū carcer est/ doctrīna supliciū q spretories
sunt studiorum/ osiores studiosorū. At Archipresul
noster in amplissimis/ uti p̄dixi/ fortunarum bo
nis cōstitutus p̄cipuo Veneti Senatus genere p̄
fulgens stemmata suorum tum summorum Pont.
tum Cardinalium / Patriarcharumq; affatim nu
merans a teneris / ut Gręci aiunt/ unguiculis / ad
hanc usq; etatem literarum studia sitienter am
plexus est / datq; iugiter operam/ ut naturalium
suorum splendor eruditione magis illustretur /

q̄ genere: Veruntñ/ut reuertamur unde digressi fu-
mus/ cū Orationē quam mittimus mi Marce per
legeris: Quod intra te fortasse tacitus sentis/etiam
uerbis / scriptisq; in publicum securus dabis: dele-
ctabitq; te ab eo plurimum amari / quem pluri-
mum laudas: immo qui iam multorum ore ce-
lebratur ubiq; / & extollitur: A deo ut nemo sit/
qui dubitet ex Oratione suasuq; suo Ponti. Max.
Iulium compositis ecclesie rebus: & his/ quæ p ty-
rannos erant occupata/reparatis/continuo expedi-
tionem indicturū in Turchas/omnesq; Christiano-
rum Principes/qui ad hanc usq; diem dormitaue-
runt simul & dormierunt / ueluti ex somno endi-
mionis excitaturum/conuocaturūq; ad eam perfici-
endam: ut qui Christiano nomini tā infensi/in-
festiq; sunt: ipsius Christi Vicarii inuictissimi au-
spiciis profligantur. Etenim si nemo priorē Pont.
æq; ac iste magnas res aut aggressus sit/aut foelici-
sime gesserit/cur nō speremus ipso duce & hoc fu-
turum? Oremus igitur / ut qui Pont. Max. Iulio
Secundo tantæ gerendæ rei contulit uoluntatem /
non deneget facultatem. Coeterum foelix Spaleti-
na ciuitas Patria nostra/cui Bernardus Zane conti-
git Archipræsul / qualē & habere iucundissimū est
& habuisse gloriosum. Vale ex Vrbe Quinto
Id. Maias. M. D. XII.

BERNARDI ZANE VENE

ti Patricii Artium Doct. & sacrae Theologiae Magistri Archipresulis Spalaten. Oratio habita in prima Sessione Concilii Lateranen. praesente Iulio. II. Pont. Opt. Max.

f Olent hi/qui coram singulis Principibus/priuatifq; cōfessibus Orationem habēt Beatiss. ac sacratiss. Pont. Max.

Iuli/ loci/temporis/& personae ratio nem/uenerandumq; conspectum in sui excusationem adducere/si minus concinne/minusue eleganter uerba facerēt/seu in media Oratione deficerēt. Ego uero qui coram te/hoc est coram totius orbis Principe/& uero Christi Vicario / in excelsissimo humani generis fastigio posito : coram tot sapientiss. Pont. tot Doctiss. Prelatis/& Mgris : tot tantisq; Principibus/ac (ut unico uerbo uerū fatear) corā toto terrae orbe sum uerba facturus/nō dicā (ut fieri solet) quo me uertā:sed quo animo/ quibus uiribus/quo dicendi genere/qua demū memoria tātū oneris sustinere/ad finēq; perducere ualeā/ nescio, Ad loci/temporis/& personae rationē/grauitatem/rarissimū augustissimūq; cōspectū accedit rei/dequa dicturus sum/magnitudo/amplitudo/& dignitas maxima: Nō enim unū dicēdi genus se se mihi offert/sed omnia simul : non de unius perso-

ne dignitate/ uel statu: non de unius Prouincię cō-
seruatione: non de terrarum orbe tantum: sed de
diuinis/ humanisq; rebus: De Rerum oīum Prin-
cipe/ & Moderatore Deo Opt. Max. De eius uica-
rio sūmo sanctissimoq; Pont. De utraq; Ecclesia mi-
litante/ & triumphante: de eius firmissimis cardi-
nibus: De principibus: de Cælo / ac Terra deniq;
sum uerba facturus. Quę oīa sicuti ardua sunt/ im-
possibiliq; uidentur uni q̄uis consumatissimo ad
pronunciandum/ ac perorandū/ ita me recreat/ &
reficit summa Benignitas .S. T. Sacra. Pont. Qui
utpote Humaniss. munificentiss. q; non tā obla-
tum officium q̄ aīum quo offertur/ inspicis & per-
pendis: suscepī igitur a .S. T. demandatum mu-
nus ea mente/ eo animo/ ut si ad optatum finē p-
ducere non ualuerō: intueatur saltem. T. Beatitudo
animi mei promptitudinē/ desiderium/ uoluntatē
ignoscent. Preterea oēs hi Sapiētiss. Prēs si ego pre-
ceteris ad munus hoc difficillimū subeundū ab ea-
dem. T. Beat. selectus fuerim: q̄nquidē id nō incō-
sulto euenit .S. N. T. non tam Viri Doctrinam
& eruditionem/ qua hi oēs facile pręstant/ q̄ sum-
ma Dignitate/ utpote Metropolitana / summogq;
Pont. affinitate insignitum / & .T. S. ab ineunte
pueritia summo studio/ obseruantia / & deuotiōe
obnoxium pręlegit. Verum quia instabile/ inso-
lidum/ & caducum est fundamentum quod supra

467
firmam petram iactū non fuerit: Ideo a diuinis au-
spicabimur: nec dimittendo Patrem Filiūq; diui-
num. S. S. amboꝝ nexum summissa/ac reuerenda
uoce inuocabimus. Veni Creator. S. mentes tuos
uisita/imple superna Patris/ & Filii gratia quæ tu
creasti pectora Amen. ¶ Salomonis uerba initiū
Orationis meę aptū/idoneūq; mihi propono Bea-
tiss. ac Sacratiss. Pont. Max. dicentis/ ad hoc facta
est domus tua/ut respicias Oronē serui tui/ & audi-
as p̄ces/ q̄s fūdīt famulus tuus corā te/ & apias ocu-
los tuos super domū istam/ diebus ac noctibus sup
locū/ in quo pollicitus es/ ut inuocetur nomen tuū
& exaudires Orationē/ quā seruus tuus orat in eo.
Exaudi inq̄ Oronem meā/ imo nostrā sūme Deus
æterna ueritas/ uera charitas/ & chara eternitas/ uni-
uersi mēs/ q̄ qcquid uidemus & qcqd nō uidemus
existens per īmensas mundi ptes/ uniuersāq; naturā
cōmeans oībus animantibus uitam prestans orbem
uniuersum/ quem condidisti/ summa ac ineffabili
prouidentia assidue gubernas/ & ita gubernas ut ex-
cellentiori quodam modo nos/ hoc est rationalem
creaturā/ q̄ cētera ames/ & conserues: Quā quidem
amoris/ & protectionis pręstantiam sacratiss. Pont.
in tribus potissimū licet intueri. Primo eq̄nidē nos
propter nosmet: cētera uero nō propter seipsa / sed
ob rerum naturas/ & speties conseruandas/ amat/ &
tuetur. Secundo ita nobis cōsultat/ ut nosmetipsos

nobismet consulere permittat : Cetera uero ab ipso
summo rerum principio reguntur/ in finesq; pro-
prios dirigunt. Tertio demū cetera omnia ad nos/
nos item ad seipsum decreuit/ & ordinauit tāq; ad
finem/quietem/ perpetuamq; nostram fœlicitatē /
quam baptizatis/credentibusq; repromisit testibus
Marco/& Ioanne : Baptizatis equidem ob sacra-
mentum ab ipso in Iordane institutū/ut ueterū ma-
cularum sordibus ablutis nouū hominem induere
mus in Christo Iesu dño nostro/testante Ap̃lo /
Sicut per unius delictū in omnes homines in con-
demnationem/sic per unius iustitiā in omnes ho-
mines in iustificationem uitæ. Credētibus uero ut
per duodecim articulos/decemq; præceptos/ ac in
effabilis/incōpræhensibilisq; Vnitatis/& Trinitatis
diuinæ fidē tanq; religionis sanctissimæ fundamen-
tum/& ueritatis uinculum ad ueram sempiternāq;
uitam certissime deduceremur/ eodem Ap̃lo con-
stantissime asseuerante fide aptata esse sæcula uerbo
dei/sine fide impossibile esse deo placere : oportet
enim accedentem ad deum credere quia est. Cuius
quidem fidei nostræ præstantiam/excellentiam/ di-
gnitatem/& ueritatem probare nec possum/nec de-
beo: Non equidem possum/quia supra humanam
rationem/utpote diuinitus reuelata consistit:Non
debeo/quia nimis elatus/nimisq; mihi de me pro-
mittens profecto iudicaret / si id probare conarer/

95
quod tot doctissimi & sanctissimi Patres per tot an-
norum curricula firmissime asseuerarunt: Quot
item firmissime tenet Sanctitas Tua Pater Beatissi-
me tanq̃ caput/ & dñs: tenent & hi sapientiss. Pa-
tres: Christianissimi Reges / & Principes: & Res
publica nostra Veneta/quæ sanguine / & uita pro-
pria/ne dū opibus/ & diuitiis per octuaginta ferme
annos contra immanissimos Turcas fidem ipsam
facile comprobauit: quam demum firmissime te-
net magna orbis terrarū pars: sed duo scilento pre-
terire non possum/quæ eandem fidem nostrā sta-
biliunt/ & muniunt: Alterum tot doctissimorū/ &
sanctissimorū Patrum conuersio/ qui inanes fabu-
las/fallacesq̃ ritus/quibus iam assueti astricti tene-
bantur/non dimisissent/nisi eandem fidem nostrā
certam/indubitata/ & diuinam inspexissent: & ut
ceteros dimittam/ne modum excedat Oratio/pro-
ponite uobis Patres/ Paulum Ap̃loꝝ Principem /
electionis uas/humanarū/ & diuinarū rerū scientiss.
quem Christianā religionē mirifice insequentem
unica de cœlo uox (ut testat̃ Actū caput nonū)
ad Christum deduxit: Ipse quoq̃ testatur se usq̃
ad tertium cœlum .i. usq̃ ad ipsam ineffabilem tri-
nitatem intuitiue contemplandam raptū exitisse/
ut & ipsius Trinitatis/ & omniū inde pendentium
fidē firmissime stabiliret: Proponite & uobis Au-
gustinum Affricanū Cagastensi urbe oriundum

qui Christianæ religionis oppugnator accerrimus
Ambrosium doctissimū Mediolani antistitem in-
uens disputantem/sacrum baptisma suscepit e ma-
nibus eius dicentis Te deum laudamus/ipsosq; Au-
gustino respondente Te dñm confitemur: Quem
bene/& optime confessus est in mille/& pluribus
excellentiss. & eminentiss. uoluminibus/& potis-
simum in libris trinitatis/de fide ad Petrum/& re-
tractationum. Accedit/& alterum non minoris effi-
catix argumentum: post Christi ueri dñi/dei/me-
diatoris/reparatoris/& redemptoris nostri natiuita-
tem/passionem/resurrectionem/ & ascensionē/ ubi
prisca illa innania/& uanissima omina/responsa/&
oracula: Vbi Idoloz templā: Vbi uanissimi ri-
tus: Vbi sacris iniciati/ uel potius prophanis deho-
nestati sacerdotes: Non hæc omnia iam in uisceri-
bus totius humani generis insita/ & stabilita/ non
in q̃ hæc omnia tam facile cedere potuissent/nisi fir-
missimē/ constantissimē/ac indubitatissimē ueritati
(hoc est) horthodoxę fidei catholicę/& aplice disci-
plinæ/ Cuius tu sacratiss. Pont. in terris Vicarius /
& caput existis/ac una cum sacris cardinibus/Ponti-
ficibus/sacerdotibus/catholicisq; Principibus ipsā
Christi ecclesiam militantem constituis:sicut enim
humanum corpus ex capite/multisq; membris cō-
ficitur ad diuersa naturæ munera obeunda: ita &
ecclesia militans ex te sanctissim o Pont. tanq̃ capi-

te/ceterisq; Christicolis tāq; mēbris integrat / testan
 te Ap̃lo/sicut ī uno corpe multa mēbra hēmus/oīa
 aut mēbra non eundem actū habent/ita multi unū
 corpus sumus in Christo:& alibi/sicut enim corpus
 unum est/& mēbra habet multa/ita Christus unus
 est: & in uno spiritu omnes nos in unum corpus
 baptizati sumus siue Iudei/siue Gentiles/siue serui
 siue liberi: & omnes in uno spiritu potati sumus:
 Huius autem corporis/& ecclesie sub Christi uexil
 lo militantis ptās/ libera / amplissimaq; iurisditio
 & habena. T.S. sacratiss. Pont. sunt demandata:
 non quidem per internuntios siue prophetas / seu
 Ap̃los/uel sanctos alios: sed ab ipsa prima uerita
 te Iesu Christo uero dño/& deo nostro dicente Pe
 tro/& in eo omnibus summis Pont. Quodcunq;
 ligaueris inper terram/erit ligatū & in coelis/quod
 cunq; solueris erit solutum: Et iterum/pasce agnos
 meos/pasce oues meas: Sed quis pastus suauior:
 quis amabilior: quis decentior a tua sanctitate sa
 cratiss. Pont. in mēbra/& subditos tuos potest pro
 uenire: q̃ unitas in credendo/credulitas in aman
 do/amor in amplectendo/amplexus in perficien
 do/perfectio in contemplando catholica/apostoli
 ca/divina/& sanctissima instituta/ quibus iurgia re
 mouebuntur /bella sedabuntur/seditiones/ prodi
 tiones/periuria/sacrilegia/homicidia/ usura/luxu
 ria/adulteria/cæteraq; detestanda humani generis

facinora euellentur/ destruentur: & in pacem/ fidē,
constantiam/ fortitudinem/ modestiam/ temperan-
tiam/ liberalitatem/ iustitiam/ ceterasq; animi/ & cor-
poris uirtutes commutabuntur: hic est inq̃ pastus
ille, qui nos uera Christi membra/ non subdititia,
uigorosa/ non inania, recta/ non obliqua efficiet,
Qui demum nos de militante deducet ad trium-
phantem ecclesiam/ quā beatissimi nos tā corpore
q̃ animis in beatifica illa & Christi benedicti ueri
dei nostri intuitiua uisione constituemus ubi foeli-
ci eternitate/ & eterna foelicitate perfruemur. Verū
Pater sanctissime duo sunt, quæ nos in militante ec-
clesia potissimū perturbant/ & a triumphante retra-
hunt & deuiant: Alterum dominandi cupiditas /
luxuria/ & ambitio: Alterum / & id perniciosissi-
mum heresis/ infidelitasq; utriq; debet. S. T. debe-
mus & nos omnes totis uiribus/ toto mētis affectu
occurrere/ ne uniuersalis ecclesiæ status deturpetur/
dehonestetur / confundatur. Priori quidem opti-
me consultum erit/ si Concilium istud quo (te præ-
sente Pater beatissime) nihil est maius in terris de-
creuerit/ imperauerit/ sanxerit/ ut omnes Principes
finibus suis contenti magis ultra non progredian-
tur/ uti possident possideant Castra / Oppida/ Vr-
bes/ Regiones/ quarum possessionem ipsa tempo-
rum diuturnitas/ nullo interim reclamante propri-
am fecit: Quæ uero ui/ sæuissimis/ & iniustissimis
armis/ in oculis maxime tuę Sanctitatis diripuerunt /

dilaniauere/reddant/restituant : sic dominandi cupiditas cessabit : sic sanguis innoxius puerorum & Innocentum non effundetur : Sic uirginum / matronarum pudicarum (& proh scelus) etiam Deo dedicatarum honos , pudor , uirginitas , non corrumpetur , non uiolabitur , non postergabitur : Sic incendia , rapinae , & uiolentiae cessabunt : Sic denique Christianus Christiano , fidelis fideli , frater fratri non succensebit , non cominabitur , non insidiabitur : Hae sunt beatissime ac sacratissime Pontifex/amplissimi & sapientissimi patres , quae uobis , celeberrimo , augustissimoque consessui uestro supplicant , quae a uobis auxilium exposcunt , quae quotidie sine intermissione proclamant , succurre Pater sanctissime : succurre orthodoxa , & Apostolica fides , succurre inquam miseris , adiuua pusillanimes , refoue debiles : Detineret me profecto istarum calamitatum prolixior commemoratio , nisi in dicendo mihi modus habendus esset , tum ne tanta tua audiendi facilitate uiderer abuti Pater beatissime /tum quia his maiora /potioraque me expectant & uocant , quae paucissimis / breuissimisque absoluam . Officit nobis deinde alterum /& nos /uniuersalemque ecclesiam /magnopere perturbat heresis infidelitasque : Heresis ab electione dicta teste diuo Hieronymo plures inducit ad eligendam disciplinam / quam meliorem existimant / Catholicam /

& Apostolicam dimittentes/ diuersos errores semina-
nantes/scysma interponentes : qd q̄ perniciosum/
& detestabile reperiatur/auctoritate/ exemplis/ac ra-
tione facile comprobatur. Testis itaq; est Augusti-
nus inquiring non dubito cathecuminum catholi-
cum diuina charitate flagrantem heretico baptiza-
to anteponere : Testis est & diuus Bernardus asse-
rens/plus nocere falsum catholicum q̄ si uerus ap-
pareat hereticus : Testis demum est doctissimus &
sanctissimus p̄decessor .T. S. diuus Leo dicens.
Quid autem iniquius est : q̄ impia sapere/& sapi-
entioribus doctioribusq; non credere/ in hanc aut̄
in scipientiam cadunt quicunq; ad cognoscendam
ueritatem aliquo impediuntur obscuro nō ad pro-
pheticas uoces/apostolicas litteras/ Euangelicas au-
ctoritates/sed ad semetipsos recurrunt/ & ideo Ma-
gistri erroris existunt / quia ueritatis discipuli non
fuerunt: perlege Apostolum ad Corinth.Scissuras
esse inter uos nō laudo: & ifra deus temperauit cor-
pus ut non sit scysma in corpore/sed in idipsum p̄
inuicem sollicita sint membra . Et ad Thimoth. Si
quis aliter dicet/& nō acquiescit sanis sermonibus
domini nostri Iesu Christi superbus est / nihil sci-
ens/& languens circa questiones/& uerborum pu-
gnas: & infra prophana/& uaniloquia deuota: mul-
tum enim proficiunt ad impietatem/& sermo eo-
rum ut cancer serpit : deinceps uanas & sine disci-

plina questiones deuota/ sciens quia generant lites.
 Secundo loco exempla magis mouentia se se no-
 bis offerūt : Innocentius itaq; tertius Ottoni quar-
 to a se primitus coronato/ & de se/deq; Romanis
 ac uniuersali ecclesia pessime merito Imperium ab-
 stulit. Honorius item tertius Federicum secundū
 ecclesiastica/diuiનાq; instituta peruertentem/ ana-
 themate notatum/Imperiali dignitate priuauit. In-
 nocentius deinde quartus Federicū tertiū ob eius
 insidias/ac Pontificum psecutionem Sicilia/ Apu-
 liaq; Regno/ac Imperio exauctorauit. Bonifacius
 octauus Petro/ & Iacobo Columnneñ. Cardinala-
 tum : Phylippo Galloꝝ Regnum ademit. Ioan-
 nes demum uigesimus secundus Ludouicum Ba-
 uariae Ducem ecclesie rebellem/ac scysmaticum de-
 clarauit/sicuti suæ sanctitatis originales plumbatae
 litteræ ad precessorem meum Spalateñ. Archiprae-
 sulem/ac penes me existentes apertissime demon-
 strant : Plurima alia scysmatis/ac (qui poenas lue-
 runt) scymaticorū detestabilia exempla præterire
 me cogit ratio/quæ tertium sibi locum uendicauit.
 Scysma igitur ab animorū scissura / quæ obduratas
 mētes/auersoq; aīos ab uniuersalis ecclesie unitate
 seiungit appellari / nemo est qui ambigat/ Vnitas
 uero ipsa nos/hoc est/christicolos oēs in aplica/atq;
 catholica ecclesia/ecclesiamq; ipsam catholicā & apli-
 cam in nobis spiritali quodam dilectionis uinculo

unit/coniungit/confirmat: Ipsam autem Ecclesiæ
unitatem sacri Doct.in duobus consistere affirma-
runt/primo in membroꝝ ecclesię.i.fidelium ad in-
uicem cōmixtione: Secundo in eorundem ordi-
ne ad unum caput/ Christi .s. uicarium .S. T. san-
ctissime Iuli/iuxta Apostoli dictum ad Collo. in-
flatus sensu carnis suæ/ & non tenens caput: Inde
merito infertur necessarioq; concluditur scysmati-
cos illos appellari/qui summo Pont.subesse/mem-
brisq; Ecclesiæ subiectis cōmunicare recusant/ re-
nuunt/inficiantur: Et quia iure humano/atq; di-
uino sancitum est/per ea quemq; puniri debere/ p
quæ peccat: Ideo scysmaticoꝝ peccato duplici du-
plex pœna debet infligi: altera/quia a fidelium co-
munionem se abdicarunt/merito excōicari .i. esse ex-
tra fidelium consuetudinem declarari debent: alte-
ra uero/quia Ecclesiæ capiti/ hoc est tuæ Sanctitati
subdi recusant/omni aplico priuilegio/ & pontifi-
cio priuari promerent. Quare sacratiss. Pont. sapi-
entiss. Patres persequimini/euellite/de medio auferte
hereticos/ac scysmaticos/manifestos manifesta/acri
& seuerissima punitione: occultos solerti/uigilanti/
ac diligentissima indagatione: ne eueniat quod te-
statur diuus Hierony. (& deus auertat) Arrius in
Alexandria una sintilla fuit/sed quoniā statim op-
pressus non est/eius flamma per totum orbem po-
pulata est: reseccandæ deniq; sunt putridæ carnes/

*extingue' q'da
scintilla ne mi-
max^m erupat flama*

209
& scabiosa ouis a caulis repellenda/ ne tota domus
massa/corpus/& peccora ardeant/corrūpantur/pu-
treācant/intereant. Infidelitatis postremo tres sunt
spēs teste diuo Tho. & ut eius uerbis utar/paganorū
quæ grauis est: Iudeorū quæ grauior: hereticorum
quæ grauissima cū hereticos p̄miserim/ ac delibera-
uerim: Iudeos dimittam/qui ap̄licis/& p̄cessorū. T.
S. Gregorii/Alexandri/Clementis/& Inno. Decre-
tis in sui obstinatione uiuere permittuntur in atte-
stationem nr̄æ uerissimæ redēptionis: in perpetuā
erroris sui detestationem: in exemplū deniq; acerrī
mē punitionis. Et ad id/quod magis urget/& me/
immo omnes plurimū mouet/ orationis nr̄æ finis
se conuertit: dimittā plures barbaras nationes/quæ
sui/ac parentū suorū culpa Christū uerū deū / & re-
demptorē nostrū ignorantes/uarios/ nephandosq;
ritus seruant: Dimittam Orientales fere omnes/q;
potius ferinis/q̄ humanis moribus uitam ducunt/
& ad id/quod ceruicibus nostris imminet/ me con-
uertam: Sed equidē sine maximo dolore/sine sin-
gultibus / sine lachrimis nec memorari / nec cogi-
tare/ne dū exprimete ualeo immanissimā Turcharū
rabiē/& potentiā: Hi (ut optime nouit) S. T. No-
stis & uos patres ampliss. a centū octuaginta ferme
annis/hoc est ab Ottomano primo usq; ad Pacietē
p̄ntem undecimū eorū Principē magnā Asiæ partē
& eam potiore occupauere: Deinde Europe nō

minorem/cum maxima Christiani cruoris effusio-
ne usurparunt/dilaniarunt/lacerarunt/ duobus im-
periis & duodecim regnis usurpatis:& quod formi-
dabile est/Imperiū suum Delmatiam/ & Liburniā
usq; dilatauere / a quo quidem loco ad urbes .T.
.S. Picentinas unius noctis spatio commodissime
possunt transfretari: effrenata gens/immanissima/
Christiano nomini inimicissima . Suo enim sordi-
dissimo Mahometto obsequiū maximū se prestare
putat/Christianos insequendo/dilaniādo/occiden-
do : & ne recenseam calamitates ab eisdem retroac-
tis tēporibus nobis illatas : utpote uobis omnibus
notas:considerate Patres pntes erumnas Christifi-
delium/in quos Turcæ crudelissime deseuiunt : Fi-
lios a complexu parentū/infantes a matrum uberi-
bus eripiunt : uxores in uirorū conspectu uiolant :
uirgines e matrū amplexu ī hostillē libinem rapi-
unt : senes parentes tanq̃ inutiles in filioꝝ oculis
trucidant : iuuenes sicuti boues aratro iungunt/ &
terram uomere uertere cogunt : Sed quid pluribus
opus est/ nulla in eis reperitur foeminei sexus reue-
rentia : nulla puerilis etatis pietas : nulla senectutis
miseratio. Hæc a me sacratiss. Pont. sapientiss. Præs/
nō tāq̃ audita/uel lecta/sed certe uisa sunt repetita/
uidieo oculis ppriis/uidi inq̃ eos usq; ad suburbia
Archip̃sulatus mei Spalateñ/& illius miserrimeꝝ ur-
bis Spalati depopulātes/ oīa igni/ ferroq; deuastan-

tes/ & in miserabilē captiuitatē utriusq; sexus filios.
 .S.T. & meos abducētes: uiderunt & hęc ī urbibus
 suis duodecim suffraganei eiusdem .S.T. & mei:
 Adest & locupletissimus testis amplissimus/ totius
 Vngarię primas Archipręsul Strigonię. qui pro
 ximis his elapsis diebus intellecta immanissima eo
 rundem inuasiōe in nostrates Delmacie / Illirię/
 Croacię Pannonię/ immo totius religionis Chri
 stianę statum amarissime deploratus est. Sæpe Pa
 ter sanctissime & sæpius ego (O me miserum/ &
 infelicem) diuinis officiis assistens coactus sum
 cappam indumētāq; Pontificia dimittere/ arma su
 mere/ ad Urbis portas percurrere/ afflictum popu
 lum Spalaten. tua Apostolica Benignitate mihi
 demandatum solari/ animare/ & aduersus sangui
 nem nostrum sitientes assurgere: misere itaq; san
 ctissime pater & dñe filiorū/ & seruorū tuorū: Affer
 opem tam dura ferentibus: Redime de miserabi
 li seruitute/ quos Christus benedictus suo precio
 sissimo sanguine a perpetua morte liberauit. Mise
 remini & uos patres amplissimi/ nec uos tutos id
 circo existimetis/ quia mansionem fortasse procul a
 Turcis sortiti estis: Nemo enim tam remotus est/
 quin reperiri queat: si uicinum qui ante uos pro
 ximus est igni in periculo dimiseritis dimissi eritis/
 & uos a uicinis/ qui retro habitant: tales nos esse
 oportet in alios/ quales illos erga nos cupimus in

uenire: Nolite Germani Gallogz auxilia spare / nisi
& uos Vngaris nec uos Galli Hispa. nisi Germanis
opē feratis : Qua .n. mēsurā mēsi eritis / eadē reme
tietur & uobis: Nec putet. S. T. Pater beatiss. Vosq;
Patres ampliss. Turcas esse insupabiles / uinci pos
sunt / & sepius uicti sunt : Multitudinē / qua potissi
mum uincunt / inermē ducunt cōfissi pernicissimis
equis : Adde plurimos eorū subditos esse Christia
nos / Christianamq; religionem ardentē amplecti:
Qui anelanti ore. T. S. aduentū / auxiliū / redēptio
nem / & e miserabili seruitute liberationē expectāt :
Scio ego / & certissime mihi promitto (modo cete
ri Principes non deficient / prout deficere non de
bent / si ueri sunt Christiani / ut cupiunt appellari)
S. T. non deerit / quin tanto iminenti periculo / &
p̄sentaneo morbo occurrat : Noui enim ego / imo
totus orbis nouit sacratiss. Pont. animi tui Fidem /
Fortitudinē / Sapientiā / Liberalitatem / Magnitudi
nem : Qua tū in ceteris / tum in dei ecclesia catholi
ca & apostolica defendenda / augenda / & cōseruan
da. semper usus es. In hoc etiam defensionis gene
re q̄ necessario scio / & certissime uobis promitto sa
pientissimi patres / q; S. S. non maximus labor fi
dem / non formidolosum periculum fortitudinē /
non deniq; expectatata (quod absit) egestas libera
litatem extinguere poterit / quin sanctitas sua huma
ni generis maximam partē fide redimat: Fidei ini

micos fortitudine expellat : Christi ecclesiam liberalitate amplifcet : Quare pientissime/ & misericordissime deus de excelsso sancto tuo/ angustias nras aspice : nosti enim q̄ prater nominis tui gloriam/ & dominici gregis salutem nil aliud querit uox nostra : Memento dñe Iesu Christe/ q̄ diuo Petro/ & successoribus eius Regni cœloꝝ clauēs tradidisti : ecce adest diui Petri successor Iulius auctoritate nō minor uicarius tuus/ respice ad p̄ces .S.S. & nras : & exaudi nos de excelsso solio tuo : ne memineris iniquitatum nostrarū antiquarum : cito anticipent nos misericordiæ tuæ : Adiua nos deus salutaris noster propter gloriam nominis tui : & propicius esto peccatis nostris propter nomen tuum : Respice benignis oculis super Populum tuum : Da felicem cursum ceptis nostris : ut tandem reformata/ aucta/ & stabilita Ecclesia tua/ Maiestati tuæ laudes gloriose cantemus : Tibi perpetuo seruiamus : & omnis terra una cum Vicario tuo patre/ & dño nostro Iulio summo/ sanctissimoq; Pont. adoret te : & nomini tuo psallat in sæcula seculorū. Amen.

FINIS.

Roma Impressa in Vico Pellegrini.
 Per Iacobum Mazocchium. M. D.
 XII. Die. 6. Mensis Nouembris.

21413

